

De eerste Renaissance in de Périgord

Hardnekkigheid van de gotische gewoontes

Er is een eerste bouwperiode te onderscheiden van 1514 tot 1524, die de ronde toren met machicolis* omvat. De woonvleugels hebben gerangschikte ramen, die echter zonder harmonie over de voorgevel zijn verspreid. De wenteltrap bevindt zich in een veelhoekige buitenwerkse* toren. Deze volumes blijven in de middeleeuwse traditie en zijn versierd met laagrelief ranken en friezen met geheimzinnige letters. Ook zijn andere motieven te zien die van de gunst van de heersers getuigen, zoals de koninklijke lelie en het weduwenkoord van Louise de Savoie.

Modellen uit de Loirevallei

In een tweede fase, van 1525 tot 1535, verschijnen methoden waarmee langs de Loire is geëxperimenteerd: de kroning van de grote toren en de woonvleugel, de dakramen met frontons. De schoorstenen zijn rijk bewerkt en doen denken aan die van Chambord. De beeldhouwde versiering is meer aanwezig op deze hoge gedeelten en het paviljoen van de eretrap.

Een vergelijking met het kasteel van Bonnavet*, waarvan de bouw in 1525 is voltooid, doet vermoeden dat sommige artiesten vervolgens in Puyguilhem zijn komen werken en een know-how meebrachten die gekenmerkt werd door Italiaanse invloeden. Dit is ook terug te vinden in de nabijgelegen streek de Quercy, in de kastelen van Assier en Montal, die in diezelfde periode ook gebouwd werden.

Woordenlijst

Bonnavet: kasteel van Guillaume Gouffier, favoriet van François I, gebouwd van 1516 tot 1525 in de Poitou en nu verdwenen.

Buitenwerks: tegen een ander gebouw gebouwd.

Duivengaten: nestgaten voor duiven.

Hercules: Romeinse naam van de Griekse held Herakles; hij vertegenwoordigde de kracht. Als straf voor de moord van zijn echtgenote en kinderen kreeg hij twaalf werken opgedragen, met als eerste het wurgen van de Nemeïsche leeuw.

Machicolis: stenen galerij buiten een muur, waarvan vertikaal projectielen kunnen worden geworpen.

Parlement: ten tijde van de monarchie, een provinciale rechtbank. Het oudste en belangrijkste parlement was dat van Parijs.

Praktische informatie

Benodigde tijd voor het bezoek: 1 uur.

Bezoek met commentaar in het Frans.

Het Centre des monuments nationaux geeft een collectie gidsen uit over de Franse monumenten, die in diverse talen vertaald zijn. De Éditions du patrimoine worden in de boekhandel verkocht.

Centre des monuments nationaux
Château de Puyguilhem
24530 Villars
tél. 05 53 54 82 18

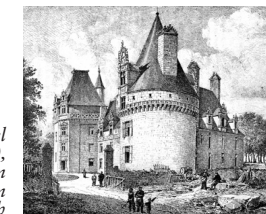
www.monuments-nationaux.fr

kasteel van Puyguilhem

Een gebouw uit de eerste Renaissance

De bouw

Rond 1510 koopt Mondot de la Marthonie, voorzitter van het parlement* van Guyenne in Bordeaux de heerlijkheid Puyguilhem. Deze edele uit de Périgord was raadgever van Louise de Savoie, de moeder van de toekomstige koning François I. Hij wordt voorzitter van het parlement van Parijs in 1515. Zijn invloed aan het hof wordt nog groter wanneer François I (1515-1547) ten oorlog trekt in Italië. Mondot

Het kasteel in 1880, gravure van de baron van Verneilh

begint dan met de bouw van zijn kasteel en toont zijn sociale stijging met steen. Na zijn dood in 1517 wordt zijn project voortgezet door zijn broer Gaston, tot rond 1535. Het kasteel blijft tot de XVIIIde eeuw in de familie, dan erft de familie Chapt de Rastignac het. In het begin van de XXste eeuw volgen de eigenaren elkaar op, maar het gebouw wordt verlaten en vervalt...

De restauratie

Het kasteel werd in 1912 een monument en werd door de staat aangekocht in 1939. De restauratie gebeurt onder leiding van de architect van de staatsmonumenten Yves-Marie Froidevaux en duurt bijna 20 jaar.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.

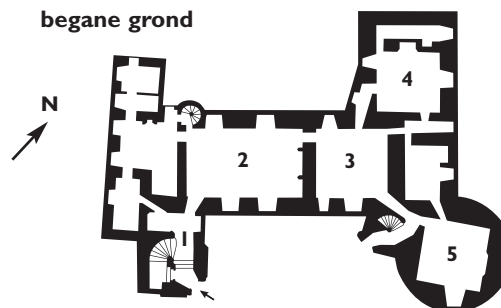
* Uitleg op de achterzijde van dit document.

Het kasteel bestaat uit twee woonvleugels die haaks op elkaar staan en via twee veelhoekige trappen te bereiken zijn. Een grote versterkte toren naast de belangrijkste woonvleugel ziet er nog middeleeuws uit. Deze staan met elkaar in verbinding via een veelhoekige toren. In de XVIde eeuw werd het kasteel waarschijnlijk gebouwd rond een binnenplaats, die werd afgesloten door nu verdwenen dienstgebouwen. Het gebouw omvat een begane grond en een verdieping, plus een zolder onder een hoog dak met monumentale dakramen. In de voorgevel zijn ramen met vensterkruizen vertikaal gerangschikt; de plaatsing ervan beantwoordt aan eisen van de inrichting binnen. Onder het dak van de eretrap loopt een bewerkte balustrade die een luifel vormt en waarboven twee rijk bewerkte dakramen prijken. Op de grote toren herinnert een lange lijn decoratieve machicoulis* aan de verdedigende functie van dit type gebouwen.

De begane grond

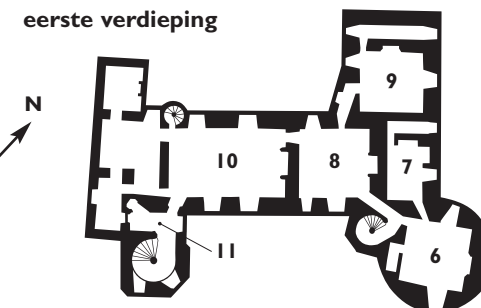
- 1 De **eretrap** is breed en comfortabel. Hij komt uit op een brede vestibule, rijk gewelfd met spitsbogen, die de toegang tot de andere ruimtes verfraait.
- 2 In de **grote zaal** zijn twee wandtapijten uit Vlaanderen te vinden, eind XVIde eeuw. Eén ervan toont het gevecht tussen een leeuw en een luipaard, het tweede een neushoorn, naar een gravure van Albrecht Dürer.
- 3 In de **eetzaal** bestaat in de dikte van de muur bij het raam nog steeds de handwastafel daterend van de XVIde eeuw.
- 4 De **keuken** is opvallend door een diepe schoorsteen waar het kookmateriaal in werd geïnstalleerd.
- 5 De **wapenzaal** bezit een schoorsteen met een bewerkte decoratie van drie medaillons met gehelmde krijgers, boven een fries met ranken.

Dit is kenmerkend voor de eerste Renaissance. Dit soort vloertegels is zeer veel te vinden in de Périgord. De plattegrond en de indeling van de ruimtes zijn identiek op elke verdieping.

De eerste verdieping

- 6 De **slaapkamer van de kasteelvrouw** bevindt zich in de grote ronde toren. Dit eerste woongedeelte wordt voltooid met een **7 garderoberuimte** met schoorsteen.
- 8 De **slaapkamer van de landheer**: het wandkleed uit Aubusson, in de XVIIIde eeuw uitgevoerd naar schetsen van Jean-Baptiste Huet, beeldt een herdersscène uit.
- 9 Een **naastgelegen ruimte** is verbonden met de kamer door een gang in de muur. Deze komt uit in een opbergruimte die bij dit tweede woongedeelte hoort.
- 10 De **grote zaal** is 7 meter breed en 11 meter lang. De deur naar de slaapkamer van de landheer wordt aangegeven door een platte sierlijst die aan de bovenkant een kroonwerk vormt. De schouw is uitzonderlijk breed en heeft een prachtig gebeeldhouwd decor: zes nissen met basreliëfs, die de werken van Hercules* weergeven. De enige nog oorspronkelijke scène, Hercules en de Nemeïsche leeuw, is de scène rechts. De missende onderdelen zijn door een ander model vervangen, om ze te kunnen onderscheiden.

- 11 De **vestibule**, die overeenkomt met de vestibule beneden, heeft een cassetteplafond. De grote ruimtes op de eerste verdieping dragen door de versieringen en de afmetingen de nieuwe rang uit die door de familie La Marthonie is bereikt.

Op de **tweede verdieping** vindt u een eiken gebint, met alle XVIde eeuwse verbindingstukken, dat intact is gebleven.

Het park

In de XVIIIde en XIXde eeuw draagt de drooglegging van het grote meer in de vallei bij aan de wijziging van de omgeving van het kasteel. Het elegante buxuslabirint dateert uit de jaren 50. Het doet denken aan de tuinkunst uit de Renaissance, met Italiaanse invloeden. Onder de grote laan met lindes toont een duiventil met 250 duivengaten* de mate van rijkdom van de heer van het landgoed.

* Uitleg op de achterzijde van dit document.